

De paradox van Langman

Jan Abrahamse, Hans Elerie,
Willem Foorthuis

In een opmerkelijk goede timing presenteerde de Commissie Langman kortgeleden haar rapport *Ruimtelijk-Economisch perspectief Noord-Nederland*. Door dit rapport staat het Noorden weer plotseling op de agenda voor de volgende verkiezingen. Nu het ISP-beleid afloopt kan de discussie losbarsten over de inhoud van een nieuw te voeren regionaal beleid tot 2010. Los van de inhoud kan dit als een verdienste worden beschouwd van het rapport Langman.

Versillende geleidingen uit de noordelijke samenleving hebben in het afgelopen jaar al een voor-schot genomen op de discussie over de toekomstige positie van de regio. Enigszins gechargeerd kunnen we de deelnemers in dit debat onderverdelen in aanhangers van de 'overloopstrategie' en die van de 'identiteitsstrategie'. De eerste groep maakt zich sterk voor een klassiek regionaal beleid met een zwaar accent op de economische ontwikkeling die vooral steunt op de overloop van economische activiteiten vanuit de dolgedraaide en dichtgeslibde Randstad. De tweede stroming baseert zich in haar strategie op de sterke punten van de noordelijke periferie die richting moet geven aan een kwaliteitsdiscussie. In het jubileumnummer werden de uitgangspunten hiervan samengevat (Noorderbreedte 1996-6).

Inmiddels zijn uit de identiteitsstrategie verschillen-

de initiatieven opgebloeid, zoals de vele studiebijeenkomsten over de toekomst van stad, dorp en landelijk gebied, de EO Wijersprijsvraag met de opmerkelijke titel *'Wie is er bang voor het lege programma, een miljoen hectare welvaarend Noord-Nederland'* en de uitwerking van de Nota Dorpslandschappen als antwoord op de Visie Stadslandschappen. Daarnaast zijn er concrete regionale projecten in uitvoering die naadloos aansluiten bij de identiteitsstrategie, waaronder de Blauwe Stad en de geïntegreerde herinrichting van de Hunzelaagte. Kortom, de periferie is in beweging vanuit een positie van bewustwording van de kracht en kwaliteiten. Om de slogan *'Het Noorden als welvarende periferie'* lacht al niemand meer. Het beleid is rijp voor een breed uitgedragen identiteitsstrategie en het rapport van de Commissie Langman lijkt een goede stap in dit proces.

Teleurstellend

En toch is de eerste indruk van de inhoud van het rapport Langman teleurstellend. In woord belijdt het rapport zowel de overloop- als de identiteitsstrategie. Bij de uitwerking van het investeringsprogramma maakt men een duidelijke keus voor de eerste. Ruim negentig procent van de tien miljard wordt gereserveerd voor economische ontwikkeling en de harde infrastructuur. Langman kiest voor een klassiek regionaal beleid, voor asfalt en industrieterrein, voor lawaai en oefenterrein. Het lijkt of alle kaarten worden ingezet op het wegwerken van onze staat van periferie: we moeten sneller groeien dan het Westen en een nieuwe infrastructuur moet het Noorden omtoveren tot een economisch heardland. Men redeneert vanuit de aloude centrum-periferie-theorie waarbij de periferie wordt geïnterpreteerd als een niet te verkroppen achterstand die snel moet worden weggepoetst. Maar hoeveel miljarden je ook investeert, het Noorden wordt nooit een derderangs *'Mainport van Europa'*. We hebben in het recente verleden genoeg de wrange vruchten geplukt van een conjunctuurgevoelige subsidie-economie. Sommige bestuurders gaan nog steeds gebukt onder het Eemshavencomplex. Het is overigens wel opmerkelijk dat nota bene onze 'streekgeigen' scheepsbouw ons na dertig jaar van dit syndroom moet bevrijden!

We zijn toe aan een nieuwe inhoud van het begrip periferie. Een inhoud die aansluit op de kwaliteiten van onze randpositie in een onverhitte delta-economie. In een zich snel urbaniserende samenleving met veel lawaai, licht, congestie en weinig leefruim-

te, heeft het Noorden veel te bieden. Onze 'perifere' Oosterburen vatten deze kwaliteiten onder de noemer van 'das Endogene Potential'. Investeer juist in deze identiteiten als basis voor verdere economische ontwikkeling.

We zullen hier niet verder ingaan op de inhoud van het noordelijke 'vermogen' dat zich niet beperkt tot het aardgas. De Commissie Langman was zich bij het opstellen van het rapport goed bewust van deze kwaliteiten zoals moge blijken uit het citaat op pagina 40. Helaas verliest het rapport aan overtuiging door een pijnlijke paradox. Je kunt geen Brabants groeimodel in het Noorden nastreven zonder het verbrassen van je eigen kwaliteiten.

Reacties Gedeputeerden Ruimtelijke Ordening

Gerard Beukema, provincie Groningen

'De provincie Groningen vindt het rapport Langman een goed stuk omdat met behulp hiervan een discussie opgang kan komen met het kabinet voor het beleid na 1999. Het rapport biedt veel perspectief voor regionaal beleid. Verder is het zo dat de lijn die Langman kiest in het verlengde ligt van onze lijn omdat er zich in bepaalde gebieden concentraties van economische ontwikkelingen gaan afspelen. Daarnaast is er veel aandacht voor de specifieke kwaliteiten van het landelijk gebied, waarbij gesteld wordt dat je daar heel erg zuinig op moet zijn. Er is geen paradox. Het tegendeel is waar. In het rapport is vooral gekeken naar de achterstand in de werkgelegenheid met de rest van Nederland. In het Noorden is die deels verborgen, maar nu het economisch beter gaat meldt die zich op de arbeidsmarkt en dat betekent concreet dat er 43.000 werklozen een baan moeten hebben. Een Brabants groeimodel is niet wat wij voorstaan en dat lees ik ook absoluut niet in het rapport Langman.'

Het Brabantse groeimodel in het Noorden leidt tot meer asfalt en verlies van eigen kwaliteit, foto Max Werkman

